

רע"פ 7773/16 - יוסף חננאל נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 7773/16

לפני:
המבקש:
כבוד השופט א' שהם
יוסף חננאל

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 7.9.2016, בעפ"ג 16931-03-16, שניתן על-ידי כב' השופטים י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן, ו-מ' בר-עם

עו"ד אורי קינן

בשם המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים: י' נועם - ס' נשיא; ר' פרידמן-פלדמן; ו-מ' בר-עם), בעפ"ג 16931-03-16, מיום 7.9.2016. במסגרת פסק הדין דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט י' מינטקביץ), בת"פ 22410-05-14, מיום 28.1.2016.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 7.6.2016, הורשע המבקש, על יסוד הודאתו בעובדותיו של כתב אישום מתוקן, בעבירות הבאות: השמטת הכנסה מדו"ח, לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה) (5 עבירות); הכנה וקיום של פנקסי חשבוניות כוזבים, לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה; מרמה, ערמה ותחבולה, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה; השמדת או הסתרת מסמכים בעלי ערך לעניין השומה, לפי סעיף 216(6) לפקודת מס הכנסה.

3. המבקש הוא פסיכולוג קליני במקצועו אשר העניק את שירותיו במרוצת השנים ללקוחות פרטיים ולמוסדות שונים. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בין השנים 2007-2011, השמיט המבקש מדוחותיו הכספיים סכום כולל של כמיליון ₪ מתוך הכנסותיו. בתוך כך, ביצע המבקש את הפעולות הבאות: ניהל פנקסי חשבוניות כפולים; מסר חשבוניות בעלות מספור זהה ללקוחות שונים בגין עסקאות שונות; דיווח רק על החשבוניות בעלות הסכום הנמוך מבין החשבוניות הזהות שהפיק; השמיט במכוון מדוחותיו השנתיים את הכנסותיו מאת לקוחותיו המוסדיים, אשר היו המקור לחלק הארי מהכנסותיו; והשתמש בחשבון בנק שהיה רשום על שם בנו, לצורך הסוואת הכנסות שקיבל לחשבון זה.

4. ביום 28.1.2016, גזר בית משפט השלום את עונשו של המבקש. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, התייחס בית משפט השלום לנסיבות ביצוע העבירות, בציינו כי המבקש פעל באורח שיטתי ומאורגן, במשך כארבע שנים, על מנת להעלים הכנסות בסך של כמיליון ₪. כמו כן, עמד בית משפט השלום על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה. לאחר זאת, קבע בית משפט השלום כי מתחם הענישה ינוע בין 8 עד 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בצד עונשים נלווים.

בבואו לקבוע את עונשו של המבקש בתוך המתחם, התחשב בית משפט השלום במצבו הרפואי של המבקש, בנסיבות האישיות, ובעובדה כי מדובר באדם חיובי בדרך כלל, שהודה במיוחס לו וקיבל אחריות על מעשיו. עם זאת, ציין בית משפט השלום כי המבקש לא הסיר את מחדליו.

לבסוף, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה כל עבירה מסוג פשע, למשך שלוש שנים מתום מאסרו; 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה כל עבירה מסוג עוון, למשך שלוש שנים מתום מאסרו; קנס בסך 50,000 ₪, או 3 חודשי מאסר תמורתו.

5. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים, שנסב על חומרת העונש שהושת עליו. בערעור נטען, כי שגה בית משפט השלום בקביעת מתחם העונש ההולם לטווח שבין 8 עד 24 חודשי מאסר בפועל. על פי הנטען, מתחם העונש הראוי, בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, נע בין מספר חודשי מאסר אשר יכול וירוצו בעבודות שירות, לבין 18 חודשי מאסר בפועל. בנוסף, נטען כי נוכח נסיבות האישיות של המערער, ובכללן קריסתו הכלכלית, מצבו הרפואי הקשה ותורמתו הרבה לחברה במהלך השנים, ראוי להשית עליו עונש ברף התחתון של המתחם. לחילופין, נטען כי גם אם הרף התחתון של המתחם יותר על כנו, ראוי לחרוג לקולה ממתחם הענישה, בשל שיקולי צדק הקשורים בנסיבות האישיות של המבקש, ובעיקר בשל מצבו הרפואי הקשה. זאת, בהתבסס על פסיקתו של בית משפט זה בע"פ 5669/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל (29.12.2015) (להלן: עניין לופוליאנסקי). לשם הוכחת ההחמרה שחלה במצבו הרפואי, ביקש בא-כוחו של המבקש להגיש חוות דעת רפואית עדכנית בעניינו.

ביום 7.9.2016, נתן בית המשפט המחוזי בירושלים את פסק דינו, במסגרתו נדחה ערעורו של המבקש. בית המשפט המחוזי בהבירה, כי מתחם הענישה שקבע בית משפט השלום, בהתייחס לכלל העבירות כמכלול אחד, הינו ראוי והולם. זאת, נוכח נסיבותיהן החמורות של העבירות בהן הורשע המבקש. אשר לעונש הראוי בגדרי המתחם, סבר בית המשפט המחוזי כי גזר דינו של בית משפט השלום מאזן כראוי בין כלל שיקולי הענישה הרלוונטיים, תוך מתן משקל לקולה למצבו הרפואי והנפשי הקשה של המבקש. אשר לעניין אחרון זה, ציין בית המשפט המחוזי כי מכיוון שלא הייתה מחלוקת בין הצדדים בעניין מצבו הרפואי הקשה של המבקש, ומאחר שנושא זה נדון גם בפני בית משפט השלום, לא נמצאה הצדקה לעיכוב מתן פסק הדין לשם הכנת חוות דעת עדכנית בדבר מצבו הרפואי של המבקש. לאור האמור, קבע בית המשפט המחוזי כי לא קמה עילה להתערבות בגזר-הדין שנתן בית משפט השלום.

בקשת רשות הערעור

6. בקשת רשות הערעור המונחת לפניי נסובה על חומרת העונש, ובמסגרתה מבוקש ליתן למבקש רשות ערעור, לקבל את הערעור, ולהפחית את עונש המאסר בפועל לכדי 6 חודשי מאסר, לריצוי בדרך של עבודות שירות. נטען על ידי המבקש, כי העונש שהושת עליו סוטה באופן ניכר ממדיניות הענישה המקובלת. במסגרת זו, הפנה המבקש לפסיקה רלבנטית, ונטען כי במקרים דומים הועמד גבולו התחתון של מתחם הענישה על מספר חודשי מאסר, לריצוי בדרך של עבודות שירות. אשר לקביעת העונש הראוי בגדרי המתחם, נטען כי מכיוון שמצבו הרפואי והכלכלי של המבקש אינו מאפשר לו להסיר את המחדלים, מן הראוי היה לייחס משקל אפסי לעובדה זו, ולהציב את העונש על הרף התחתון של מתחם הענישה (כפי הצעתו של המבקש). לחילופין, נטען על ידי המבקש כי ראוי היה לחרוג ממתחם הענישה לקולה, בשל מצבו הרפואי הקשה, וזאת בהתבסס על פסיקתו של בית משפט זה בעניין לופוליאנסקי. לבסוף, טוען המבקש כי מצבו הכלכלי, הבריאותי והנפשי אינו מאפשר לו לשלם את הקנס שהשית עליו בית משפט השלום, בסך 50,000 ₪, כאשר הותרת הקנס על כנו תוביל בהכרח למאסרו של המבקש לשלושה חודשי מאסר נוספים. לפיכך, מבוקש להפחית את סכום הקנס, לאפשר למבקש לפרוס את הסכום המופחת ל-10 תשלומים שווים, ולדחות את מועד התשלום הראשון לכחודש לאחר תום ריצוי העונש שייגזר על המבקש.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור, ובצרופותיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. הלכה מושרשת היא כי רשות ערעור לעניין חומרת העונש, תינתן במקרים חריגים בלבד, בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו למשל: רע"פ 6590/16 זידאן נ' מדינת ישראל (7.9.2016); רע"פ 6087/16 אבו דיאב נ' מדינת ישראל (11.8.2016)). במקרה שלפניי, נחה דעתי כי סטייה מסוג זה לא התרחשה, ומטעם זה בלבד יש לדחות את הבקשה.

8. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין כי גם לגופו של עניין אין מקום להתערב בגזר דינו של המבקש. מקובלת עליי, בהקשר זה, קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה מתחם העונש שנקבע על ידי בית משפט השלום הינו, בנסיבות העניין, ראוי והולם, ולא נמצא כל טעם מבורר להתערב בו. אכן, נסיבות ביצוע העבירות בהן הורשע המבקש הינן חמורות ומכבידות, כאשר במהלך תקופה של כארבע שנים הוא פעל באופן שיטתי לשם העלמת הכנסות בסכום לא מבוטל, וזאת כשהוא פועל בתחכום תוך תכנון מוקדם.

גם העונש שנגזר על המבקש בגדרי מתחם הענישה, הוא עונש ראוי ומאוזן. אציין, בהקשר זה, כי צדק בית משפט השלום בקביעתו כי את אי-הסרת המחדל מצידו של המבקש יש לשקול כשיקול רלוונטי לחומרה, ואין לקבל את הטענה כי אין לנתון זה כל משקל, אך בשל כך שאין ביכולתו של המבקש להסיר את מחדלו. אשר לשאלה האם חל שינוי משמעותי במצבו הרפואי של המבקש, טבורני כי צדק בית המשפט המחוזי בקובעו כי אין מקום לעיכוב מתן פסק הדין לשם הגשת חוות דעת רפואית נוספת. זאת שכן, נושא זה נדון בהרחבה בבית משפט השלום, והמבקש זכה להתחשבות בנתון זה, בעת קביעת עונשו. ומכאן לטענה כי היה מקום לחרוג לקולה ממתחם הענישה בשל מצבו הרפואי של המבקש. כפי שצינתי לא מכבר "ההכרעה בעניין לופוליאנסקי נעשתה על רקע נסיבותיו המיוחדות של אותו מקרה, אשר הצביעו על כך שעונש מאסר עלול להביא לקיצור ממשי של תוחלת חייו" (ראו: רע"פ 2844/16 ביאלה נ' מדינת ישראל (13.4.2016)). בית משפט השלום, אשר עיין בחומר הרפואי ושמע את טענות הצדדים בנוגע למצבו של המבקש, התרשם כי המבקש סובל ממגוון בעיות רפואיות ונפשיות, אך מצבו איננו חמור במידה כזו, עד כי יש לסווגו כאחד מאותם מקרים "חריגים ונדירים", המצדיקים סטייה מהמתחם. בקביעה זו, שאושרה על ידי בית המשפט המחוזי, אינני רואה מקום להתערב.

אשר לקנס שהושת על המבקש, בית משפט השלום התחשב במצבו הכלכלי הקשה, ובשל כך הסתפק בסכום נמוך ביחס לעבירות החמורות שביצע. בנסיבות אלה, לא מצאתי כי יש מקום להתערב בשיעור הקנס או במועדי תשלומיו. עם זאת, פתוחה בפני המבקש האפשרות לפנות בבקשה למרכז לגביית קנסות, לפי סעיף 5ב(א) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, שלו הסמכות המינהלית לפרוס או לדחות את תשלום הקנס, וזאת בין היתר בשל נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות זאת (עניין לופוליאנסקי, בפסקה 228; ע"פ 7176/04 תלמי נ' מדינת ישראל, בפסקה 22 (2.2.2006)). למען הסר ספק, אין בדבריי אלה משום נקיטת עמדה לגופה של בקשה מסוג זה, ככל שתוגש.

9. על יסוד מכלול הטעמים שפורטו לעיל, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

10. החלטתי מיום 13.10.2016, המורה על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל אשר הושת על המבקש, מבוטלת בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 16.11.2016, עד לשעה 10:00, בימ"ר "ניצן", כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787336 או 08-9787377.

בשל מצבו הרפואי והנפשי של המבקש, ובהתאם לקביעת בית המשפט המחוזי בפסק דינו, יש לוודא כי תערך למבקש בדיקה רפואית עם קליטתו בכלא, על-ידי רופאי המרכז הרפואי של שירות בתי הסוהר, לשם קבלת החלטה בדבר תנאי מאסרו.

ניתנה היום, כ"ד בתשרי התשע"ז (26.10.2016).

ש ו פ ט